

Sygn. akt V KK 222/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jacek Sobczak (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wełpa

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 3 września 2015 r.

sprawy **M. Z.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i inne

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w P.

z dnia 23 grudnia 2013 r.

- 1. uchyla pkt 2, 3 i 5 wyroku Sądu Rejonowego i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania temu Sądowi.**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

M. Z. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w P. z dnia 13 lutego 2006 r., za czyn z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniu 12 kwietnia 1991 r. - 31 maja 1991 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na

okres próby lat 3, zaś postanowieniem z dnia 31 grudnia 2009 r. karę tę zarządzono oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 50 zł każda. Postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 18 listopada 2010 r. warunkowo zwolniony z okresu próby do 18 listopada 2012 r.;

2. Sądu Rejonowego w W. z dnia 28 września 2006 r., za czyn z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniu 19 marca 2004 r. – 8 kwietnia 2004 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby lat 3, zaś postanowieniem z dnia 14 stycznia 2008 r. karę tę zarządzono oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 10 zł każda, przy czym postanowieniem z dnia 24 lipca 2007 r. karę tę zamieniono na karę pozbawienia wolności. Kara grzywny z dniem 25 czerwca 2008 r. została wykonana w całości;

3. Sądu Rejonowego w P. z dnia 30 sierpnia 2007 r., za czyn z art. 284 § 1 k.k., popełniony w dniu 3 stycznia 2007 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby lat 4, zaś postanowieniem z dnia 13 grudnia 2011 r. zarządzono wykonanie tej kary oraz karę grzywny w wymiarze 40 stawek dziennych po 15 zł każda, przy czym postanowieniem z dnia 17 grudnia 2009 r. karę tę zamieniono na 12 miesięcy ograniczenia wolności w wymiarze 40 godzin nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne. Sąd Rejonowy w P. postanowieniem z dnia 9 listopada 2013 r., (k.119) zamienił orzeczoną względem skazanego karę pozbawienia wolności na karę 30 dnia aresztu;

4. Sądu Rejonowego w W. z dnia 25 lutego 2009 r., z czyn z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniu 5 listopada 2004 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby lat 3, zaś postanowieniem z dnia 16 stycznia 2012 r. zarządzono wykonanie tej kary;

5. Sądu Rejonowego w P. z dnia 27 lipca 2009 r., za czyn z art. 276 k.k., popełniony 11 września 2007 r. – 16 września 2007 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby lat 5, zaś postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2011 r. zarządzono wykonanie tej kary oraz karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 10 zł każda. Kara grzywny z dniem 18 maja czerwca 2010 r. została wykonana w całości;

6. Sądu Rejonowego w P. z dnia 17 listopada 2010 r., za czyn z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 13-14 czerwca 2010 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym Sąd Rejonowy w P. z dnia 23 grudnia 2013 r., objął węzłem wyroku łącznego kary grzywny orzeczone w sprawach opisanych w pkt 1 i 2 i wymierzył skazanemu łączną karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 30 zł każda (pkt 1 tego wyroku), opisane w pkt 1 i 2 kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył skazanemu karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 2 tego wyroku). Nadto, objął węzłem wyroku łącznego skazania w sprawach opisanych w pkt 3 i 4 i wymierzył skazanemu karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 3 tego wyroku). Na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. orzekł o zaliczeniu na poczet orzeczonej w pkt 1 kary łącznej grzywny okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w P. tj. od 16 września 2007 r. do 17 września 2007 r., uznając tę karę za wykonaną w wymiarze 4 stawek dziennych (pkt 4 tego wyroku). W pkt 5 orzeczono, iż wyroki w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu, zaś na podstawie art. 572 k.p.k. umorzono postępowanie co do wydania wyroku łącznego w sprawach opisanych w pkt 5 i 6. Rozstrzygnięto o kosztach postępowania.

Wyrok Sądu Rejonowego uprawomocnił się 31 grudnia 2013 r.

Kasację, na korzyść M. Z. złożył Prokurator Generalny zaskarżając rozstrzygnięcie z pkt 2, 3, 5 tego wyroku. Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, tj. art. 85 k.k., polegające na naruszeniu zasad łączenia kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa poprzez wadliwe połączenie kar pozbawienia wolności orzeczonych w sprawach o sygn. akt V K 2130/03 i II K 332/05 (pierwszy węzeł) oraz kar pozbawienia wolności orzeczonych w sprawach o sygn. akt XXIII K 835/07 i IV K 2379.06 (drugi węzeł), podczas gdy połączeniu w jednym węźle kary łącznej podlegały kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach o sygn. akt V K 2130/03, II K 332/05 i IV K 2379/06, albowiem czyn, za który orzeczono karę w sprawie V K 2379/06 został popełniony przed wydaniem pierwszego wyroku – w sprawie V K 2130/03, a orzeczona w sprawie XXIII K 835/07 kara 6 miesięcy pozbawienia wolności, na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013

r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 9 listopada 2013 r., sygn. akt III Ko 1068/13 została zamieniona na karę 30 dni aresztu.

Prokurator wniósł o uchylenie pkt 2, 3 i 5 zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym.

Konfrontacja poszczególnych prawomocnych skazań M.Z. dowiodła, iż orzeczenie Sądu Rejonowego zapadło z rażącą i mającą istotny wpływ na treść tego wyroku obrazą przepisu prawa materialnego, tj. art. 85 k.k.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 85 k.k., obowiązującym w chwili orzekania przez Sąd I instancji: *jeśli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną, biorąc z podstawę kary z osobna wymierzone za zbiegające się przestępstwa.*

Zawarty w tym przepisie zwrot: *zanim zapadł pierwszy wyrok* odnosił się do pierwszego w sensie chronologicznym wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstwa (patrz: *uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 36/04*, której nadano przymiot zasady prawnej, *Prok. i Pr.-wkł. 2005, nr 7-8, poz. 3.*). W akcie tym wskazano także, że możliwe jest wystąpienie nie tylko jednego zbiegu realnego, ale i dalszych, przy spełnieniu warunków wskazanych w art. 85 k.k. Jednakże nawet przy kolejnych zbiegach obejmujących drugą, trzecią, itd. grupę przestępstw, zawsze wyjściowym punktem odniesienia będzie pozostawał ten chronologicznie *pierwszy wyrok*, zamykający kolejne „grupy przestępstw” pozostających w zbiegu. Oceny zbiegu realnego dokonywać należy z perspektywy postępowania sprawcy - czy kolejnych przestępstw dopuszcza się po wydaniu wobec niego wyroku (kolejnych wyroków), czy przed nim (nimi). Tylko te ostatnie tworzą zbieg realny, pozwalający na orzeczenie kary łącznej.

Oznacza to w szczególności, że orzekający w przedmiocie wydania wyroku łącznego Sąd, nie ma pełnej swobody w konfigurowaniu skazań w takie układy

procesowe, które będą korzystne z punktu widzenia zainteresowanego wydaniem wyroku łącznego. Jak słusznie zauważono w kasacji dobór skazań jest ściśle określony i wytyczony cenzurą czasową czyli datą wydania chronologicznie pierwszego wyroku (choćby nieprawomocnego) za którekolwiek z tych przestępstw. Jeśli dane przestępstwo zostało popełnione przed datą uznanego za chronologicznie pierwszy wyroku w danym układzie procesowym, to nie może być pominięte – jeśli spełnione są tylko pozostałe warunki wydania wyroku łącznego - i ocenione jako przystające do innego zbiegu realnego, chociażby nawet taka konstrukcja była korzystniejsza z punktu widzenia skazanego.

W realiach rozpoznawanego judykatu pierwszym w znaczeniu chronologicznym był w układzie procesowym dotyczącym tego skazanego, pierwszy także w znaczeniu historycznym, wyrok Sądu Rejonowego w P. w sprawie o sygn. akt V K 2130/03. To bowiem orzeczenie winno stanowić punkt wyjścia w rozważaniach nad możliwym węzłem wyroku łącznego pozostających w zbiegu realnym skazań. Skoro zatem przed datą 13 luty 2006 r. (data wydania wyroku w sprawie V K 2130/03) popełniono czyn w sprawie II K 332/05 (19 marzec 2004 r. - 8 kwiecień 2004 r.) ale także w sprawie IV K 2379/06 (5 listopad 2004), to te właśnie skazania powinny zostać objęte węzłem wyroku łącznego. W układzie procesowym dotyczącym M. Z. tylko taka konfiguracja skazań dawała możliwość wydania wyroku łącznego. Przyjęcie przez orzekający Sąd odmiennej interpretacji i oceny skazań dotyczących M. Z., w tym utworzenie dwóch zbiegów realnych co do skazań w sprawach V K 2130/03 i II K 332/05 oraz XXIII K 835/07 i IV K 2379/06 bezspornie stanowiło rażącą obrazę art. 85 k.k. Co więcej, orzeczenie Sądu Rejonowego było niewłaściwe także z powodu objęcia drugim węzłem wyroku łącznego kar - w rzeczy samej - niepodlegających łączeniu. Kara 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona w sprawie o sygn. akt XXIII K 835/07, została na mocy postanowienia z dnia 9 listopada 2013 r., o kontrawencjonalizacji, zamieniona na karę 30 dni aresztu. Fakt ten, zdeterminował jakiegokolwiek rozważania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, dotyczącego tego skazania.

Kolejnym chronologicznie pierwszym wyrokiem teoretycznie mógł być wyrok Sądu Rejonowego w sprawie o sygn. akt III K 495/09, jednakże czyn popełniony

13-14 czerwca 2010 r. w sprawie o sygn. akt VIII K 1454/10 został popełniony już po dacie 27 lipca 2009 r. – data wydania wyroku w sprawie o sygn. akt III K 495/09.

Tylko taka ocena skazań M. Z. - w dniu orzekania przez Sąd Rejonowy - dawała impuls do wydania wolnego od wad orzeczenia, decyzja Sądu podjęta na kanwie odmiennych ustaleń była błędna, co właściwie wyłapano w kasacji.

Pominąć nie można, że powtórnie rozpoznający sprawę Sąd Rejonowy, *de facto* zmierzy się z nową materią regulującą warunki i postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Dotychczasowy przepis art. 85 k.k. ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks kary oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 396) otrzymał nowe brzmienie, które nie pozostanie bez wpływu na treść wydanego w tej sprawie rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.